

2017 var året da demonstranter mot støy samlet seg foran Stortinget i en markering mot mangler i den statlige planen om et nytt beredskapsenter for politiet på Taraldrud i Ski kommunes utkant, men like ved tusenvis av barn i Oppegård kommune og Bjørndal i Oslo. Planen inneholder både utendørs skytebaner og helikopterflyplass for 3 helikoptre. Stopp Støyen-aksjonen drives av foreldre ved skolene i området, i samarbeid med beboere på Bjørndal, og samarbeidet også med Norsk forening mot støy.

- ÅRSBERETNING 2017 - NORSK FORENING MOT STØY

INNHold

Støyåret 2017 - fra vondt til verre	3
Organisasjon	5
Styret	5
Valgkomiteen	5
Sakkyndig råd	5
Likestilling	6
Arbeidsmiljø	6
Ytre miljø	6
Sekretariatet	6
Arbeidsåret 2017	7
Konferanser	8
Støyfri dag	9
Samarbeid andre organisasjoner	11
Høringer	12
Mediekontakt	13
Kommunikasjonskanaler	14
Veiledende støymålinger	14
Henvendelser og service	14
Årsregnskap og balanse	16
Noter	19
Revisjonsberetning	22

Norsk forening mot støy
Ekebergveien 1A, 0192 Oslo
Org.nr. 985 698 783
Tlf: 22 87 04 20

www.stoyforeningen.no
post@stoyforeningen.no

Foto forside: privat bilde, Stopp Støyen

Støyåret 2017 - få lyspunkter for Norges 2 millioner støyplagete

Har vi den utvikling vi ønsker oss? World Economic Forum offentliggjorde nylig en artikkel som ut fra vurdering av samfunnsutviklingen beskrev ti trekk ved livet i dag som den generasjon som blir født i 2018, trolig vil miste i løpet av dette hundreåret. Ett av trekkene var tilgang på stillhet! Artikkelen understreket nødvendigheten av at vi som samfunn virkelig tar støyutfordringen på alvor. ¹

Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at 2 millioner nordmenn, nær 40 prosent av Norges befolkning, er plaget av støy! Støy er forurensning etter forurensningsloven, og er den forurensningskilde som plager flest mennesker.

Kriteriet for beregningen er antall nordmenn som bor i et støymiljø med et støygjennomsnitt pr år på 55 dBA eller mer. Langtidsvirkningen av støy er helsefarlig - økt risiko for å pådra seg alvorlig sykdom som til sist kan forkorte livet ditt. Internasjonal forskning om sammenhengen mellom støy og uhelse har vist at langvarig eksponering for støy øker risikoen for en rekke sykdommer - hjerte/karsykdommer, diabetes, overvekt, reduserte kognitive evner, økt stress og psykisk uro og en rekke andre trekk som kjennetegner redusert livskvalitet.

I april 2017 offentliggjorde den europeiske miljømyndigheten EEA (European Environment Agency) rapporten *Noise in Europe*. I kapitlet om Norge viser diagrammet ca 100 for tidlige døde - premature deaths - på grunn av støy. ² Det er et tall som EEA mest sannsynlig har fått via offentlige norske kanaler. Vi kan ikke huske å ha sett noen slik informasjon publisert direkte på norsk av norske myndigheter. I 2017 la vi også merke til en publisering om luftforurensing og helsekonsekvenser fra en annen internasjonal myndighet, med et forholdsvis høyt anslag for årlig premature deaths i Norge som følge av luftforurensing. Ut fra epidemiologiske ³ beregninger er det rimelig å anslå at *minst* 6-700 nordmenn dør hvert år en for tidlig død som følge av støy- og luftforurensing.

En del stor del av forurensningskildene ligger innenfor det offentliges ansvarsområde. Men opplysningene om skadeforvoldelse må finnes i utlandet! Vi synes det er sterkt beklagelig at helse risikoen ved disse forurensningskildene knapt blir kommunisert av ansvarlige myndigheter, hverken til stortinget eller offentligheten generelt. Slik at man kunne få en debatt om det offentliges ansvar og adekvate tiltak mot denne helsekadelige forurensingen.

Velger bort hensyn til folkehelse

Transportområdet er en hovedkilde til forurensing. Ved utgangen av 2016 behandlet Stortingets transportkomité St. meld. 40 (2015 - 2016)— Trafikksikkerhetsarbeidet. Meldingen var svar på en bestilling fra komiteen og bar preg av det. Men meldingen om sikkerhet fra trafikk inneholdt ikke ett ord om støy og luftforurensing - dødbringende miljødeleggelser fra trafikk. Dette var spesielt påfallende siden de langsiktige følgeskadene av trafikkforurensing fremviser mange ganger høyere dødstill enn trafikkulykker. Meldingen fremsto med beklagelig foreldet trafikksikkerhetstankegang som storting og samferdselsdepartement snarest bør rette opp i. ⁴ Det fører også galt av sted når nasjonens viktigste transportdokument - Nasjonal Transportplan 2018-2029 - med sine 1000 milliarder til investeringer, i strid med folkehelseloven velger bort folkehelsehensyn ved utforming av dokumentet, og at stortinget lar det skje. ⁵

¹ https://www.weforum.org/agenda/2018/01/10-things-children-born-in-2018-will-probably-never-experience?utm_content=buffer63b85&utm_medium=social&utm_source=twitter.com&utm_campaign=buffer

² <https://www.eea.europa.eu/themes/human/noise/sub-sections/noise-fact-sheets/noise-country-fact-sheets-2017/country-fiches-norway-v2.pdf/view>

³ <https://sml.snl.no/epidemiologi>

⁴ <http://www.stoyforeningen.no/Nyheter/Foreldet-trafikksikkerhetsmelding>

⁵ <http://www.stoyforeningen.no/Nyheter/NTP-2018-2029-gir-en-halv-million-flere-stoeyplagete-2500-stoeydrepte-og-ekstraregning-paa-150-170-milliarder-i-samfunnskostnader>

Antall støyplagete i Norge har økt med ca 60 % (!) siden 1999 som var referansen da Stortinget vedtok Nasjonal Handlingsplan mot støy for å *redusere* antall støyplagete. Antall kjørte kilometer pr år har i samme periode økt litt over 30 %. Støyen pr kjørt kilometer har økt. Folketallet i Norge økte i samme periode ca 19 %! Noe har gått fryktelig galt med den handlingsplanen. Nasjonen trenger noen som tar ansvar for å snu utviklingen.

Tallene viser at det er ikke bare transportsektoren som har sviktet. Med betydelig høyere vekst i støyplage enn i befolkningsvekst er det klart at også areal- og boligpolitikken har bidratt til økt støyplage.

Areal- og boligpolitikk til bekymring

Med henvisning til fortetningsbehov og klimabegrunnelser inneholder de største byenes nye arealplaner en betydelig mengde avvikssoner. Særlig i Oslo. Dette er soner i rødt støyområde - områder som etter plan- og bygningsloven ikke skal benyttes til boliger. Boligbygging i slike soner er et brudd på plan- og bygningsloven, og er også i strid med nasjonale planretningslinjer som legger vekt på ansvaret for å sikre barn gode oppvekstmiljøer.

Vi kan ikke unngå å legge merke til ønsket om å bygge i rød sone sammenfaller godt med eiendomsutvikleres interesser, og at det fra holdet også er argumentert sterkt for reduksjon i standardkrav for å sikre lønnsomhet til en tilstrekkelig omfattende boligbygging. Eiendomsutviklere - også tidligere sosiale boligbyggere - kunne da også notere rekordoverskudd for driftsåret 2016.

I 2017 fikk vi ny byggt teknisk forskrift - Tek 17 - som reduserte støykravene for bolig. I en stortingshøring høsten 2017 foreslo Norsk forening mot støy at Norsk Standards byggklasse B gjøres til minstekrav for boligbygging i rød støysone.⁶

Demonstrasjon mot støy på Eidsvolds plass

Vi fulgte i 2017 arbeidet med støyutredninger i forbindelse med statlig reguleringsplan for nytt beredskapssenter for politiet på Taraldrud. Støyutfordringene er krevende, og prosjektets informasjon og dialog om støy var mangelfull på flere områder. Norsk forening mot støy ga to høringsuttalelser og sendte også bekymringsbrev til stortinget om saken.⁷

Reguleringsplanen førte til overveldende engasjement hos lokalbefolkningen i Oppegård kommune og i Bjørndal byde i Oslo kommune, med god ledelse og godt koordinerte aktiviteter og utspill over en lang tid. Engasjementet førte også til en demonstrasjon mot støy foran stortinget! Det er lenge siden de folkevalgte har sett en demonstrasjon om dette temaet.

Året 2017 hadde også en rekke andre tydelige, folkelige initiativ mot støy som forhåpentlig kan bringe støysaken høyere på den politiske dagsorden.

Mulig og nyttig å bekjempe støy

WHO Europa har på oppdrag fra Europas helseministre under arbeid forslag til nye guidelines for miljøstøy. Det ryktes at retningslinjene vil gå inn for en skjerping av støygrensene, basert på støyens helseisriko. Fra Europa har det kommet flere signaler om betydningen av støyredukerende tiltak. "Støy gjør så mye skade på helse og samfunn at 1 euro investert i støytiltak gir 29 euro i samfunnsgevinst", uttalte EUs generaldirektør for miljø, Daniel Calleja.⁸

Det foreligger flere rapporter om samfunnskostnader ved støy. Om dette ble tillagt mer vekt i kostnytte anslag ved samfunnsprosjekter, ville tilstrekkelige støytiltak være en selvfølge, jfr. Calleja.

For veitrafikk kan noe gjøres med en gang. Kombinasjonen av overgang til støysvake bildekk og målrettet bruk av støysvak asfalt i de mest støyeksponerte områder vil medføre en støyreduksjon som tilsvarer en reduksjon i biltrafikken på 60-70 %! Å vise til målene om nullvekst i trafikken er ubetydelig i forhold til oppgaven med å redusere støy - selv om det er viktig for andre samfunns mål. Nullvekst alene betyr å akseptere et økende antall støyplagende.

⁶ <http://www.stoyforeningen.no/Nyheter/Stoeyforeningen-lanserer-skjerpote-stoeykrav-til-bygg-i-roed-stoeyzone>

⁷ <http://www.stoyforeningen.no/Nyheter/Stoeyforeningen-om-Taraldrud>

⁸ <http://www.stoyforeningen.no/Nyheter/Laerrike-glimt-fra-den-europiske-stoeykonferansen>

ORGANISASJON

Norsk forening mot støy er en landsdekkende medlemsorganisasjon hvis formål er å opplyse om og forebygge og bekjempe støypilg i det norske samfunn. Formålsparagraf 2 i foreningens vedtekter fastslår at «Foreningen skal bidra til å redusere og forebygge støypilg og støypilger i Norge, for derved å sikre en bedre livskvalitet. Dette skal blant annet skje gjennom å opplyse og veilede om støypilgproblemer i samfunnet, og arbeide for å redusere disse.»

I takt med samfunnsutviklingen forøvrig er foreningen gradvis blitt mer internasjonalt orientert. Støy reguleres internasjonalt via EUs støydirektiv, og nasjonalt gjennom norsk regelverk og det nasjonale støymålet om 10 % reduksjon i støypilgen innen 2020.

STYRET 2017

Hans Otto Watne - styreleder
Kristin Sandaker - styremedlem
Ole-Erk Yrvin - styremedlem
Ingunn Milford - styremedlem
Emily Robertson - styremedlem

VARAMEDLEMMER 2017

Tim Hofer
Henrik Steffens

Styret påser at foreningens arbeid gjennomføres i henhold til handlingsplaner, merkedager og økonomi. Styret mottar regelmessig informasjon i form av regnskapstall, status på prosjekter og sekretariatets øvrige arbeid fra daglig leder. Styret mottar en mindre godtgjørelse for sitt arbeid. Det er avholdt fem ordinære styremøter og årsmøte i styreåret. Styreleder og daglig leder har jevnlig kontakt. Varamedlemmene ble oppnevnt av styret i styremøte 3.2016.

VALGKOMITEEN 2017

Erling Moberg
Walid al-Kubaisi

SAKKYNDIG RÅD 2017

Ørn Terje Foss, samfunnsmedisiner
Nils Faarlund, friluftsliv
Jan Arhaug, jurist
Ingunn Milford, akustiker
Ratab-UI-Lissan Malik, samferdsel og støy

Arbeidet og samarbeidet gjennomføres hovedsakelig pr. e-post. Juridiske spørsmål og spørsmål om gangen i kommunal saksbehandling og klageinstanser, regelverk, desibelgrenser for ulike typer støy m.m. er spørsmål sekretariatet mottar mange henvendelser om.

REGNSKAP OG REVISOR

Regnskapstjenestene ble i 2017 utført av Stiligheten regnskap AS. Revisortjenestene er kjøpt hos registrert revisor Bente Wilhelmsen, ved Espen Løken.

NETTBASERT MEDLEMSSYSTEM

Foreningen har i 2017 hatt sitt fjerde hele driftsår med nettbaserte medlemsystem *regweb*. Gevinsten ved overgangen er tydelig. Det nye systemet utfører utsendelse av fakturaer, purringer, og legges til grunn for andre utsendelser, gir bedre oversikt og reduserte kostnader. Postkommunikasjonen med medlemmer ble i 2017 utført i enda mindre omfang enn tidligere, til fordel for elektronisk post.

LIKESTILLING

Norsk forening mot støy retter seg etter lov om likestilling mellom kjønnene, og praktiserer likelønn.

ARBEIDSMILJØET

Fra 2015 har alle medarbeidere hatt fast ansettelse. Det har ikke vært personskader i driften. Foreningen har siden 2015 hatt egne kontorer, og oppdatert kontorutstyr.

YTRE MILJØ

Støyforeningen forurensrer ikke det ytre miljø mer enn det som er normalt for denne typen organisasjon. Det benyttes i stor utstrekning off. kommunikasjon ved reiser.

SEKRETARIATET 2017

Sekretariatet har i 2017 bestått av personer i ulike stillingsbrøker, til sammen med en betalt kapasitet på 1,7 årsverk, som i 2016. Man har foreløpig ikke reetablert kapasiteten man hadde i 2013. Ulf Winther er generalsekretær for foreningen og leder sekretariatet. Det består i tillegg av rådgiverne Pål Jensen og Steven Gersh. Sekretariatet både utfører og mottar mye ubetalt bistand.

ARBEIDSÅRET 2017

ÅRSMØTET 2017

Årsmøtet ble avholdt 28. mars i Støyforeningens lokaler, med 14 fremmøtte.

Styreleder Hans Otto Watne ledet årsmøtet. Ulf Winther ble valgt til møtereferent, mens Trond Bergersen og Emily Robertson ble valgt til å signere protokollen. Valgkomiteens innstilling til nytt styre ble tatt til følge. Full oversikt over nytt styre, vararepresentanter, sakkyndig utvalg og andre tillitsvalgte til foreningen finnes på side 3 i årsmeldingen. Årsmøtet fikk nytt budsjett til orientering, og behandlet årsberetning og revidert regnskap, som ble godkjent.

PROFILERING OG ANNONSERING

Foreningen har flere eksponeringsmuligheter for annonser. Blant annet representerer foreningens godt besøkte nettsider et potensial for annonseinntekter. Staben har i 2017 samarbeidet med et eksternt firma for å utvikle en ny presentasjonsbrosjyre for foreningen, den vil foreligge tidlig i 2018. Den vil foreligge både digitalt og i trykt versjon, skal gi en oppdatert profilering av foreningen, og styrke både medlemsverving og relevante organisasjoners interesse for å annonsere eller samarbeide med foreningen.

SPONSORER OG SAMARBEIDSPARTNERE

I løpet av 2017 har foreningen mottatt støtte i form av disponering av ressurser fra Stillhet AS, Multiconsult, Norsk Akustisk Selskap, advokat Jan Arhaug, Norsonic, Stopp Støyen, og Lesanco. Det har bidratt til foreningens muligheter til å gjennomføre aktiviteter såvel som servicetilbudet overfor medlemmer.

VERN MOT STØY INN I GRUNNLOVEN?

Høsten 2016 bisto styret i Norsk forening mot støy, etter oppfordring, med vurderinger da stortingsrepresentantene Per Olaf Lundteigen og Kjersti Toppe utarbeidet forslag til ny paragraf i Norges grunnlov: Grunnlovsforslag 42 (2015-2016), som foreslår et nytt 2. ledd i grunnlovens § 111, med formål å grunnlovfeste vern mot helseskadelig støy. Forslaget kan tidligst behandles i inneværende stortingssesjon.

Om behandling av grunnlovsforslag sier regelverket: «*Det er stortingsrepresentantene som legger frem forslag til grunnlovsendringer, men grunnlaget for forslaget kan komme fra andre. Forslagene må legges frem i ett av de tre første årene i en stortingsperiode. Forslagene blir deretter behandlet i første, andre eller tredje storting i neste periode. Endringer i Grunnloven behandles i kontroll- og konstitusjonskomiteen og vedtas i Stortinget i plenum. Grunnlovsendringene må vedtas med et 2/3 flertall, og 2/3 av representantene må være til stede når vedtaket fattes.*»

SAKSANLEGG MOT STATEN FOR MANGLENDE OPPFØLGING AV STØY?

Internasjonalt kan man observere en økende tendens til saksanlegg mot myndigheter for manglende rettsikkerhet for personer i forhold til støyforurensing og dens skadevirkninger. I EEA's rapport *Noise in Europe (april 2017)* opplyses det at ca 100 nordmenn dør hvert år en for tidlig død (premature death) på grunn av støy. På vegne av de for tidlig døde og på grunn av henvendelser til oss, sonderes muligheter for å få rettslig belyst norske borgeres rettsvern mot støy, gjennom et søksmål mot staten. Dette er i et tidlig, ikke konkludert stadium.

KONFERANSER

Nasjonal støykonferanse 2017: Støy, fortetting, helserisiko. og vern mot støy.

Konferansen ble arrangert den 13. juni i Oslo Kongressenter, og hadde ca 90 deltakere inkl. foredragsholdere.

Av programmet nevnes:

Kristin Sandaker, nestleder i Støyforeningens styre, ønsket velkommen til konferansen. Deretter summerte Ulf Winther opp viktige trekk ved status for støy i Norge, slik dette blir sett fra Støyforeningen. Stortingsrepresentant Per Olaf Lundteigen, Senterpartiet, presenterte det grunnlovsforslaget om støy som nå ligger å venter på å bli behandlet i Stortinget.

Sesjonen *Støy og Helsekader* var delvis digital. WHO's arbeid med å evaluere og oppdatere europeiske støyretningslinjer ble presentert av dr. Dorota Jarosinska. Det ble gjort som et filmreferat av et foredrag en måned tidligere, fordi hun på samme dag som vår konferanse måtte legges frem arbeidet på EUs ministermøte i Bratislava. Forskningsjef Mette Sørensen, Det danske kreftsentret, holdt et foredrag om ny forskning som ytterligere dokumenterer helsekader av støy. Det skjedde via Skype til den norske forsamlingen. I posten etterpå var generalsekretær Andes Hegre personlig til stede og redegjorde for arbeidet med å forebygge og lindre støyskader på unge.

På Skype fra København, forskningssjef Mette Sørensen, det danske kreftinstituttet, presenterer ny forskning som ytterligere dokumenterer helserisiko av støy.

På konferansen ble æresprisen Årets Støydemper 2017 utdelt til IKS Agder Arbeidsmiljø for arbeidet med å lære skoleelever å beskytte seg bedre mot støy. HMS rådgiverne Frank Beck og Gunn M. Gundersen presenterte forskjellige sider ved dette arbeidet.

Konferansen hadde også gjennomgang av forskjellig lover, regelverk og praksis, og hvordan dette har stor betydning både for folks rettsikkerhet mht. støy, og utfordringene med å forme våre fysiske omgivelser på en måte som tar vare på gode lyd kvaliteter. Steven Gersh gikk gjennom regelverk som har en intensjon om å ta vare på borgernes vern mot støy. Ingunn Milford redegjorde for de endringer og utfordringer som TEK 17 medførte i arbeidet med å skape gode lydmiljøer. Konferansen ble rundet av med Trond Maag, Urbanidentity i Bern. Han behandlet temaet Byklang - lyd kvalitet for offentlige byrom.

Støysymposium, Universitetet i Lund, Sverige. Ulf Winther, Støyforeningen, var invitert som foredragsholder til symposiet 25. september. Han presenterte foreningens rolle som supplement og pådriver i den nasjonale innsatsen mot støy.

Urbanisering og støy, Akershus fylkeskommune. Den godt besøkte konferansen 27. september, behandlet støyutfordringen i et fortetningsperspektiv. Steven Gersh, Støyforeningen, holdt foredrag om hvilke avveininger som må gjøres om man skal nå nasjonale målsettingen mht. støy. Ulf Winther representerte Støyforeningen i den avsluttende paneldiskusjonen.

STØYFRI DAG

Den internasjonale Støyfri dag (Noise Awareness Day) ble feiret for 22. år på rad onsdag 26. april. Den internasjonale organisasjonen League for the Hard of Hearing innstiftet dagen som skal skape ettertanke om støyen som miljøproblem og hvordan vi kan fremme et bedre lydmiljø.

Veksten i hørselsskader og andre støyrelaterte helseskader er epidemisk, er synspunkter som fremmes fra faghold med jevne mellomrom, bl.a på den europeise støykonferansen *Noise in Europe* som ble arrangert i Brussel av EU-kommisjonen 21.april.

Foreningen markerte dagen i samarbeid med Norsk Akustisk Selskap og markedsførte at landets rådgivende akustiske konsulenter på Støyfri dag ytet gratis støy rådgivning til landets skoler og barnehager. I Oslo hadde Støyforeningen en informasjonstand på Karl Johan i tillegg til at de ble gjort vanlige presseaktiviteter.

Støyfri dag: Informasjonstand om støy på Karl Johan.

ÅRETS STØYDEMPER 2017

Årets ærespris for arbeidet mot støy ble tildelt Agder Arbeidsmiljø IKS for det viktige arbeidet med å lære elever i videregående skole å beskytte seg mot støy, med innsats særlig ettet mot yrkesfag.

HMS rådgiver/sykepleier Gunn Gundersen tok i mot æresprisen Årets Støydemper 2017 på vegne IKS Agder Arbeidsmiljø. Generalsekretær Andes Hegre, HLF, overrakte prisen.

SNEGLEPRISEN 2017

ble tildelt kommunalminister Jan Tore Sanner for å forsømme sine store muligheter til å legge forholdene til rette for å redusere støyplage i Norge.

KONTAKT MED DEPARTEMENT, ETATER OG KOMMUNALE ORGAN

- I forbindelse med revisjon av kommuneplan arrangerte Oslo kommune åpent møte i Rådhuset 9.mai. Støyforeningen var invitert til å holde innlegg, noe som ble gjort av generalsekretæren. Etterpå ble det gjennomført separate, korte møter med byrådsleder Raymond Johansen og byrådene Inga Marte Torkildsen og Tone Tellevik Dahl.

- Norsk forening mot støy ved styreleder Hans Otto Watne og generalsekretær Ulf Winther gjennomførte et orienteringsmøte med Klima- og miljødepartementet, 21. juni, og møtte representanter fra politisk ledelse og fagstab.

- Under valgkampen deltok Støyforeningen i panel på et temamøte om støy i regi av Lørenskog MDG, og møtte uformelt byutviklingsbyråd Hanna E. Marcussen i Oslo, samt daværende stortingsrepresentant Rasmus Hansson. Senere på høsten, 7.november, hadde Støyforeningen et formelt orienteringsmøte med byutviklingsråd Hanna E. Marcussen og hennes rådgivere. Fra Støyforeningen møtte styremedlem Ingunn Milford og generalsekretæren.

- Generalsekretær Ulf Winther hadde i september et uformelt, kort møte med finansminister Siv Jensen for å avklare hennes posisjoner i forhold til avgifter på støyelementer i veitrafikken.

I lys av den vage beskrivelsen av samfunnets arbeid med støyproblemer og de offentlige institusjonenes støypraksis, planlegges nye henvendelser til andre aktører som i sin virksomhet har stort ansvar for støyutviklingen.

Støy som forurensning er et tema som stadig oftere tas opp overfor myndighetene, både sentralt og i fylkene. Foreningen har derfor økt sin oppfølging av myndighetenes håndtering av støysaker, og har levert ca 100 innsynsbegjæringer i løpet av året. Litt mindre enn hver 10. henvendelse blir avslått av behandlende myndighet.

Foreningen har for øvrig jevnlig, saksrelatert kontakt både med fylkesmennenes avdelinger og kommunale etater over hele landet.

PROSJEKTER

Veileder om nabostøy. Prosjektet er delvis finansiert av Helsedirektoratet. Støyforeningen utarbeider veilederen som et ledd i et eget prosjekt for å tilrettelegge en mer helhetlig informasjon om nabostøy. Oppgaven er viktig, men mer omfattende enn forutsatt. Ved utgangen av 2017 ser vi slutten av arbeidet med veilederen.

SAMARBEID MED ANDRE ORGANISASJONER

Norsk forening mot støy pleier en omfattende kontakt med en rekke organisasjoner. I 2017 har samarbeidet i hovedsak vært relatert til tre konkrete fellesinitiativ:

1: Liberalisering av regler for bruk av vannscooter. Støyforeningen var med 17 andre miljø- og friluftsansjoner sammen om et opprop mot libealiseringen og møte i departementet om saken. Sommeren 201 fulgte Støyforeningen og Norsk friluftsliv opp saken med NRK.

2: Nei til 3. rullebane på Gardermoen. Avinor har fått departementets tillatelse til å planlegge og forberede bygging av 3. rullebane. Opptrapping av flytrafikk er i konflikt med klimaforliket. I tillegg fører til økt støy. Ca 500 mennesker er berørt. Den europeiske organisasjonen Transport & Environment har påpekt at flytrafikk står for en stadig større del av klimautslippene og at flytrafikken årlig subsidieres for ca 350 milliarder kroner. Høsten 2017 leverte vi en del informasjon ti lokalaviser som har benyttet dette som grunnlag i sine oppslag om saken.

8 miljøorganisasjoner og en del politiske partier ha stilt seg bak oppropet mot en 3. rullebane.

3. Stopp Støyen-aksjonen. Initiativet kommer fra foreldrene til barn i skoler og barnehager (ca 4000 barn) til det det som blir nære omgivelser til skyebanene og helikopter-flyplassen for det planlagte området for politiets beredskapsenter. Både planprosessen og forslaget til statlig reguleringsplan hadde store mangler og unnlatelser, noe som førte til mobilisering blant beboerne i berørte områder Oppegård og beboerforeninger på Bjørndal i Oslo. Aksjonen har vist stor kraft og utholdenhet,

og har klart å holde sine argumenter fremme i diskusjonen i hele den politiske prosessen. Støyforeningen har holdt kontakt med aksjonen i hele perioden, og samarbeidet også om en fellesstand om støy under Arendalsuka i august.

4. Skytebanenaboer. Støyforeningen har i 2017 hatt kontakt og noen møter med naboer til fire forskjellige skytebaner. Utfordringene er like, og spørsmålet er reist om man kan oppnå mer gjennom en koordinering av krefter og andre ressurser. Det vil bli sondert videre.

HØRINGER 2017

Foreningen er høringsinstans og har levert en del høringsuttalelser til store samfunnsplaner/ infrastrukturplaner, særskilte reguleringssaker, og myndigheters utforming av regelverk. I 2017 ble Støyforeningen også utnevnt som stakeholder og høringsberettiget av WHO. Videre er Støyforeningen registrert i EUs stakeholdersystem, mottar regelmessig oppdateringer fra EUs regelverktutforming, og inviteres til å gi innspill.

Av større høringsarbeid/ innspill i 2017 kan nevnes:

Januar

- Konesjon Gåsbu skytebane. Høringsuttalelse til Hamar kommune

Februar

- Direktoratet for byggkvalitet - Uttalelse om forslag til endring av byggforskrift - TEK 17.

April

- Stortinget - Transportkomiteen - høring om Nasjonal Transportplan 2018-2029.

Juni

- Justisdepartementet. Høringsuttalelse vedr. forslag til statlig reguleringsplan med konsekvensutredning for Politiets nasjonale beredskapssenter på Taraldrud, Ski kommune

Oktober/November

- Luftfartstilsynet. Høringsuttalelse vedrørende konsesjonssøknad for helikopterflyplass på Taraldrud.
- Innspill til Oslo kommune vedr. uttalelse om helikopterflyplass Taraldrud.

Uttalelser til Statsbudsjettet 2018, høringsmøter med

- Helse- og omsorgskomiteen
- Energi- og miljøkomiteen
- Transport- og kommunikasjonskomiteen
- Kommunal- og forvaltningskomiteen

Høringsuttalelsene til statsbudsjettet 2018 er også lagt ut på foreningens nettsider.

Desember

- Stortinget. En brev datert 10.12.18 ble sendt alle partiene på Stortinget med omtale av bekymringspunkter om feil og unnlater vedrørende støy i planprosessen for nytt beredskapssenter for politiet.

MEDIKONTAKT OG ANNEN EKSTERN INFORMASJONSKONTAKT

Foreningens generelle informasjonskontakt knytter seg blant annet til Støyfri dag og prisene foreningen deler ut, og konferanser og høringsuttalelser. I samarbeid med Stopp Støyen-aksjonen har det også vært en del mediekontakter. Dette er viktige måter å nå ut på.

Eksempler på noen mediagjennomslag er vist i denne årsberetningen.

Norske medier viser ansvar for støyspørsmål. Av medier som en eller flere ganger har vært i dialog med oss i forbindelse med støytema kan nevnes, (i tilfeldig orden):

NRK, Vårt Land, Dagbladet, Asker og Bærum Bustikke, VGTV, TV2, VG, Romerikes Blad, NTB, Dagsavisen, Aftenposten, Eidsvoll og Ullensaker Blad, Samferdsel og Infrastruktur, Hus & Bolig.

Selfie med radiojournalist. Lokalradioen i Agder sendte direkte fra Arendalsuka og hadde blant annet et lengre innslag med Caroline Monstad Høgsnes, Stopp Støyen, og Ulf Winther, Norsk forening mot støy.

I 2017 medvirket Støyforeningen ved to anledninger i TV2, her fra forberedelsene til en God Morgen Norge -sending. Vi har også vært med i TV2-hjelper deg. Til høyre: Moss avis som oppsummerer støyplager fra en musikk-pub i et dårlig isolert bolighus.

KOMMUNIKASJONSKANALER OG MEDLEMSSERVICE

«Foreningen skal bidra til å redusere og forebygge støybelastning og støyplager i Norge, for derved å sikre en bedre livskvalitet. Dette skal blant annet skje gjennom å opplyse og veilede om støyproblemer i samfunnet, og arbeide for å redusere disse.» Å hjelpe støyplagede er dermed en av foreningens kjerneoppgaver. Metodene er flerfoldige. Vi informerer, gir råd, deltar på møter og i debatter, videreformidler kontakter m.m.

SMAL ANALOG OG BRED DIGITAL KOMMUNIKASJON - MER ENN 1 MILLION VISNINGER

Norsk forening mot støy tradisjonelle blad «Støydemperen – «tidsskrift for gode lydmiljøer» er under omlegging, og ble heller ikke utgitt i 2017. I stedet ble det utgitt elektroniske nyhetsbrev, regelmessig oppdaterte hjemmesider, og dessuten en omfattende kommunikasjon på SoMe. (twitter og facebook.) I 2017 ble det formidlet ca 250 kommentarer og oppdateringer om støy over foreningens Facebook og Twitter-kontoer. Fra september 2017 ble twitter-aktiviteten trappet opp, i årets 4 siste måneder er det lagt ut mer enn 950 oppdateringer om støy, i gjennomsnitt vises sakene ca 70 000 gange pr mnd, som gir en betydelig større eksponering enn tidligere år på egne medier. I tillegg legges det ut en god del informasjon på foreningens egne nettsider, som gir en total eksponering på mer enn 1 million visninger pr år.

VEILEDENDE STØYMÅLINGER - ET LAVTERSKELTILBUD FOR STØYPLAGETE

I 2014 begynte foreningen å tilby veiledende støymålinger, både for medlemmer og andre. Mens støyplagete tidligere i mange norske kommuner kunne få hjelp til støymålinger for å dokumentere en støyplage, har kommunene redusert denne servicen betydelig. Den har opphørt i en del kommuner. Men behovet er stort for å få utført slike målinger og få uavhengige, skriftlige statusrapporter om støyforholdet.

I 2017 ble antallet støymålinger betydelig økt. Vi ser denne utviklingen som en konsekvens av kommunenes reduserte bistand med støymålinger. Dessverre er ikke Støyforeningen fullt ut i stand til å kompensere dette reduserte kommunetilbudet. Disse statusrapportene er av stor betydning for dem som vurderer å fremme en støysak overfor gårdeier, sameiet, utbygger, nabo, forvaltningen eller staten.

STØYPATROLJEN

Støypatruljen eksisterer for tiden kun som en konseptidé om at foreningen sikrer mer kapasitet, for å bistå med å rykke ut for å måle støy og hjelpe til å definere støysituasjoner. Tjenesten ble kalt «Støypatruljen». Også i 2017 har foreningen gjort noe utrykninger om natten for å dokumentere støyplage.

HENVENDELSER OG MEDLEMSSERVICE

Totalt har sekretariatet behandlet ca 11-1200 henvendelser om støy fra privatpersoner og virksomheter – svært mange er ikke medlemmer - i 2017. Det kommer også en økende mengde andre henvendelser. Mange av dette er en følge av at mange opplever kommuner og etaters informasjon om støy som usynlig eller utilgjengelig. Mange mennesker vet ikke rett adresse for å fremme et støyproblem, og ofte møter man telefonsvarere ved henvendelse til det offentlige.

ELEKTRONISKE NYHETSBREV

Våre to elektroniske nyhetsbrev om støysaker distribueres regelmessig til ca 3000 mottakere i Norge og Norden, inklusiv utvalgte medier. Våre distribusjonslister og kontaktflater bygges ut systematisk videre.

EU NOISE EXPERT GROUP

Norsk forening mot støy (Norwegian Association Against Noise) ble senhøsten 2017 oppnevnt som NGO-medlem av EU-kommisjonens Noise Expert Group. Gruppen fungerer som rådgivende organ i støyspørsmål for kommisjonens European Environment Agency (tilsv. Miljødirektorat). Støyforeningen lar seg representere ved styremedlem Ingunn Milford. Første møte i ekspertgruppen ble holdt i Brussel slutten av november.

ANNEN INTERNASJONAL KONTAKT

Gjennom sin virksomhet pleiet foreningen kontakt med europeiske miljøorganisasjoner som Transport & Environment og European Environmental Bureau (EEB), andre internasjonale miljøorganisasjoner, Trafikverket og VTI i Sverige, Sveits' miljømyndigheter, TNO instituttet i Nederland, Hacan, UK og Bruit Parif, Frankrike. Disse kontaktene bidrar til ny innsikt og impulser som formidles i vårt norske nettverk. I oktober holdt generalsekretær Ulf Winther et foredrag ved et støysymposium i regi av universitetet i Lund, Skåne i Sverige. Støyforeningen er også invitert med som medlem i en støygruppe innen European Environment Bureau (EEB). EEB er en fellesorganisasjon for miljøorganisasjoner i Europa, og den nye støygruppen skal bidra til at EEB tar mer aktive posisjoner i støyspørsmål.

FORENINGENS MEDLEMSTALL PR. 31. DESEMBER 2017

Det pågår kontinuerlig vedlikehold i foreningens medlemssystemer. Medlemstallet er fordelt på seks kategorier. Foreningen hadde ved årsskiftet ca. 1200 medlemmer i sitt arkiv, inkl. 20 abonnenter.

ÅRSBERETNING FOR 2017

Oslo, 28. februar 2018

Hans Otto Watne

Styrets leder

Kristin Sandaker

Styremedlem

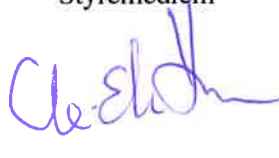
Ingunn Milford

Styremedlem

Emily Robertson

Styremedlem

Ole-Erik Yrvin

Styremedlem

Ulf Winther

Generalsekretær

Resultatregnskap

Norsk forening mot støy

	Note	2017	2016
Salgsinntekter		210 254	213 187
Andre driftsinntekter	1, 2	1 456 351	1 465 929
Sum driftsinntekter		1 666 605	1 679 116
Varekostnad		69 403	60 553
Lønnskostnad	4	993 611	999 583
Avskrivning varige driftsmidler	5	40 083	40 083
Annen driftskostnad	4	516 071	550 806
Sum driftskostnad		1 619 168	1 651 024
Driftsresultat		47 437	28 092
Annen renteinntekt		803	777
Sum finansinntekter		803	777
Annen rentekostnad		1 512	896
Annen finanskostnad		1 517	933
Sum finanskostnader		3 029	1 829
Sum netto finansposter		-2 226	-1 052
Ordinært resultat før skattekostnad		45 212	27 040
Ordinært resultat		45 212	27 040
Arsresultat		45 212	27 040
Overført annen egenkapital		45 212	27 040
Sum disponert	3	45 212	27 040

Balanse

Norsk forening mot støy

	Note	2017	2016
Eiendeler			
Varige driftsmidler			
Driftsløsøre, inventar, verktøy o.l.		48 297	88 380
Sum anleggsmidler	5	48 297	88 380
Omløpsmidler			
Fordringer			
Kundefordringer		32 143	25 998
Andre fordringer		5 000	10 331
Sum fordringer		37 143	36 329
Bankinnskudd, kontanter o.l.	6	322 279	285 076
Sum omløpsmidler		359 422	321 405
Sum eiendeler		407 720	409 786

Balanse

Norsk forening mot støy

	Note	2017	2016
Egenkapital og gjeld			
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital		9 443	-35 768
Sum egenkapital	3	9 443	-35 768
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		3 596	0
Skyldige offentlige avgifter		123 124	120 315
Annen kortsiktig gjeld	7, 9	271 557	325 239
Sum kortsiktig gjeld		398 276	445 554
Sum gjeld		398 276	445 554
Sum egenkapital og gjeld		407 720	409 786

Oslo, 20.02.2018
Styret for Norsk forening mot støy

Hans Otto Watne
Styrets leder

Kristin Sandaker
Styremedlem

Ingun Milford
Styremedlem

Emily Robertson
Styremedlem

Ole Erik Yrin
Styremedlem

Ulf Asbjørn Winther
Generalsekretær

Norsk forening mot støy

Noter til regnskapet for 2017

Regnskapsprinsipper og virkning av prinsippendringer

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med Standard for god regnskapsskikk for ideelle organisasjoner. Følgende regnskapsprinsipper er anvendt:

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Driftsinntekter

Kontingentinntekter bokføres på tidspunkt for innbetaling (kontantprinsipp), men det foretas periodisering for rett visning av periodenes kontingentinntekt.

Tilskudd fra Klima- og forurensningsdirektoratet føres til inntekt i tilskuddsåret.

Salg av tjenester inntektsføres i perioden tjenesten utføres.

Fordringer

Fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap.

Unnlatt betaling av årskontingent anses ikke som fordring da det er frivillig å være medlem i foreningen.

Årskontingent må være betalt for at en person kan anses som medlem.

Varige driftsmidler

Eiendeler av betydelig verdi bestemt til varig eie eller bruk klassifiseres som anleggsmidler.

Øvrige anskaffelser kostnadsføres i anskaffelsesåret.

Note 1 Medlemskontingent

	2017	2016
Bokført medlemskontingent	205 204	198 929

Kontingent for medlemsperiode/-år blir utsendt i forkant av 31.12. foregående år. Følgelig overføres innbetaling av kommende års kontingent til riktig periode for rett visning av periodens kontingentinntekt.

Note 2 Tilskudd

	2017	2016
Miljødirektoratet	1 167 000	1 167 000
Lotteri- og stiftelsestilsynet	84 147	0
	<u>1 251 147</u>	<u>1 167 000</u>

Note 3 Egenkapital

	Annen egenkapital
Egenkapital 01.01	-35 768
Årets resultat	45 211
Egenkapital 31.12.	<u>9 443</u>

Norsk forening mot støy

Noter til regnskapet for 2017

Note 4 Ansatte, godtgjørelser, honorar mv.

Lønnskostnader består av følgende poster	2017	2016
Lønninger/feriepenger	820 115	805 451
Arbeidsgiveravgift	122 412	123 290
Pensjonskostnader	48 084	69 474
Refusjon sykepenger	0	-3 592
Andre personalkostnader	3 000	4 960
Sum lønnskostnader	993 611	999 583

Gjennomsnittlig antall årsverk 3 3

Godtgjørelser	Daglig leder
Lønn, inkl feriepenger	330 417
Annen godtgjørelse	8 119
	338 536

Det er i 2017 utbetalt kr 17.000,- i styrehonorar.

Det er i tillegg avstått fra å motta styrehonorar kr 5.000,-

Norsk forening mot støy har etablert pensjonsordning for sine ansatte i overensstemmelse med lov om obligatorisk tjenestepensjon. Ordningen er fra og med 2015 innskuddsbasert.

	Revisor
Kostnadsført revisjonshonorar inkl mva i 2017-regnskapet utgjør kr:	28 125
Regnskapsmessig bistand inkl mva, kr:	3 500
For merarbeid ifm systemfeil inkl mva, kr:	13 281
Sum honorar eks mva, kr:	44 906

Note 5 Anleggsmidler

			Totalt
Anskaffelseskost pr 1.01	0	168 546	168 546
Tilgang i året		0	0
Avgang i året		0	0
Anskaffelseskost pr 31.12	0	168 546	168 546
Akkumulerte avskrivninger pr 1.01		80 166	80 166
Årets avskrivninger		40 083	40 083
Balansført verdi pr 31.12	0	48 297	48 297

Note 6 Bundne midler

Bundne bankinnskudd som refererer seg til skattetrekk utgjør kr. 29.321,-
Skyldig skattetrekk pr. 31.12. utgjør kr. 29.078,-

Norsk forening mot støy

Noter til regnskapet for 2017

Note 7 Finansiering/mellomværende nærstående

Lån ytt av;	2017	2016
Pål Jensen	45 000	60 000
Ulf Winther	50 000	60 000
	<u>95 000</u>	<u>120 000</u>

Lånerente er iht avtale satt til 7% pa.

Note 8 Pantstillelser og lån

	2017	2016
	0	0
	<u>0</u>	<u>0</u>

Foreningen har verken stillet eiendeler til pant eller ytt lån.

Note 9 Annen kortsiktig gjeld

I posten annen kortsiktig gjeld inngår bl.a periodisert kontingentinntekt.

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til årsmøtet i
Norsk Forening mot Støy

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Jeg har revidert Norsk Forening mot Støy sitt årsregnskap som viser et overskudd på kr 45.212,-. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og noter til årsregnskapet, herunder et sammen- drag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter min mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av foreningens finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dens resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Jeg har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA- ene). Mine oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Jeg er uavhengig av foreningen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt mine øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter min oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for min konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Min uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og jeg attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det min oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap jeg har opparbeidet meg under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom jeg hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er jeg pålagt å rapportere det. Jeg har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og generalsekretærs ansvar for årsregnskapet

Styret og generalsekretær (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til foreningens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Registrert Revisor

Bente Wilhelmsen

Øvre Slottsgate 5

0157 Oslo

Telefon 22 47 76 70 e-post bw@rbw.no

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Mitt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder min konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:

<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på min revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor mener jeg at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet, og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på min revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger jeg har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon", mener jeg at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av foreningens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslo, 2. mars 2018

Bente Wilhelmsen
Registrert revisor

